

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi E.J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
I ACa 1321/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 17 grudnia 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt I ACa 1321/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej E.J. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwa i pół tysiąca) złotych za okres od 17 czerwca 2022 r. do 21 października 2024 r.;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącej E.J. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącej kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 5. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski Paweł Wojciechowski

[K.O.]

UZASADNIENIE

Skargą, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 16 października 2024 r., na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki E.J. (dalej także: skarżąca, powódka), zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o:

- 1) stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie z powództwa skarżącej przeciwko D. GmbH, sygn. akt I ACa 1321/22, nastąpiła przewlekłość postępowania;
- 2) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 10 000 zł;
- 3) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach – kosztów tego postępowania.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że odpowiedź na apelację pozwanego została nadana przesyłką poleconą 5 października 2022 r., a apelacja wciąż nie została rozpoznana, przy czym rozprawa apelacyjna nie została wyznaczona pomimo upływu 12 miesięcy.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego zwrócił uwagę, m.in. na to że, żadne państwo nie jest w stanie zorganizować pracy wymiaru sprawiedliwości tak, aby sądy podejmowały natychmiast czynności w każdej sprawie. Stwierdził również, że wprawdzie rozpoznanie sprawy w dwóch instancjach przekroczyło pięć lat, niemniej tok podjętych w sprawie czynności i czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji zgodnie z kolejnością wpływu, rokuje zakończenie postępowania odwoławczego w styczniu 2025 r., a zatem z nieznacznym, półrocznym przekroczeniem okresu pięciu lat. W odpowiedzi na skargę wyjaśniono również, że znaczny czas oczekiwania na termin rozprawy

apelacyjnej nie jest wynikiem zaniedbań, czy zaniechań sędziego referenta, ponieważ poczynszy od 2020 r. systematycznie pogarszała się sytuacja kadrowa w I Wydziale Cywilnym, część sędziów przeszła w stan spoczynku, jeden sędzia zmarł, a zwolnione etaty w większości nie zostały objęte przez innych orzeczników. Kolejno, od 2021 r. istotnie zaczął wzrastać wpływ spraw apelacyjnych, co wynikało ze zwiększonego wpływu do wydziałów cywilnych sądów okręgowych podległych Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach i pozostających we właściwości I Wydziału Cywilnego (Sądy Okręgowe w Katowicach, Bielsku-Białej, Częstochowie i Sosnowcu) spraw dotyczących kredytów indeksowanych bądź denominowanych do waluty CHF. Prezes Sądu Apelacyjnego dodał również, że sytuacja w następnych latach (2022-2024), wobec wpływu spraw apelacyjnych na niespotykaną wcześniej skalę, przy rażących brakach kadry orzeczniczej oraz pomocniczej (asystentów sądowych i referendarzy) sprawiła, że czas oczekiwania na rozprawę apelacyjną znacząco się wydłużył.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło

do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16,; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Akta sprawy wraz z apelacją pozwanego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 17 czerwca 2022 r., a powódka złożyła odpowiedź na apelację, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 7 października 2022 r.

Pismem, które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego 16 sierpnia 2024 r. skarżąca zwróciła się z prośbą o przyspieszenie rozpoznania sprawy.

Pismem z 23 sierpnia 2024 r. Sąd Apelacyjny poinformował skarżącą, że terminy rozpraw są wyznaczane zgodnie z kolejnością wpływu spraw do referatu.

Dnia 16 października 2024 r. do Sądu Apelacyjnego w Katowicach wpłynęła skarga na przewlekłość postępowania i dopiero 21 października 2024 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy na 9 stycznia 2025 r.

4. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad 2 lata. W ocenie Sądu Najwyższego, w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie I ACa 1321/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach.

5. Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzecniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek stworzenia warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Ostatecznie Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie I ACa 1321/22 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 10 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumy pieniężnej w wysokości 2 500 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej, jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej, wynosi 500 zł za każdy rok trwania dotychczasowego postępowania, niezależnie od tego, ile etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie suma pieniężna nie może być niższa niż 2 000 zł. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w 2019 r., na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach należy zasądzić kwotę 2 500 zł.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej żądanej przez nią kwoty 10 000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających, zaś skarżąca w zakresie wnioskowanej kwoty nie przytoczyła jakiegokolwiek uzasadnienia. Zasądzana suma pieniężna w swojej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2 500 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania rozstrzygnął jak w pkt 5 sentencji postanowienia. O zwrocie opłaty (pkt 4 sentencji) Sąd Najwyższy orzekł kierując się art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

6. O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935 ze zm.).

[K.O.]

[a.f.]